

EURÓPA FÖLDRAJZA 2.

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2019

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Gyakorlati feladatok
4. Vizsgakérdések, írásbeli zárthelyi dolgozat

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Európa földrajza 2. Tárgyfelelős: Dr. Vágó János, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKST6402 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: kötelező
Javasolt félév: 4.	Előfeltételek: MFKST6301, MFKST6303
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+2	Számonkérés módja (a/gy/v): vizsga
Kreditpont: 4	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja Európa teljes körű társadalomföldrajzi jellemzőinek bemutatása, a legfrissebb információk átadása, valamint néhány olyan tématerület elemzése, amelyek a napjainkban zajló, aktuális európai folyamatokat tükrözik. A tantárgy tématerületenként és ezzel párhuzamosan regionális bontásban (országoként/országcsoportonként) mutatja be Európát, ezen belül külön kiemelve az Európai Unió országait.</p> <p>Európa történeti régiói, benépesülése, népesség- és településföldrajzi jellemzői, társadalmi gazdasági fejlődése, regionális egyenlőtlenségek. Az Európai Unió általános társadalomföldrajzi jellemzése. Európa regionális társadalomföldrajza (mezőgazdaság, ipar, terciér). A tárgy képessé tesz a komplex földrajzi gondolkodás elsajátítására a természet-társadalom-gazdaság egymásra épülésének és kapcsolatrendszerének megértésére. A földrajzi térben lejátszódó természeti és társadalmi folyamatok leírására, megértésére, az azokkal kapcsolatos adatgyűjtésre, adatok feldolgozására, valamint a feldolgozáshoz szükséges módszerek és szakirodalom használatára.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Ismeri a geográfia alapvető módszereit a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein. Ismeri a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit, a geográfiai elemzés követelményeit. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalom-földrajzi alapismeretekkel. Ismeri a földrajz szakterülethez kapcsolódó alapvető számítási módszereket. Ismeri a logikus földrajzi állítások megfogalmazásának feltételeit, és az azokból levonható következtetések korlátait.</p> <p>képesség: Képes a geográfia alapvető módszereinek a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein való alkalmazására. Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. Képes logikus földrajzi állítások megfogalmazására, azok feltételeinek és az azokból levonható következtetések pontos megadásával. Képes a földrajzi eredmények megjelenítésére, térképezésére. Képes alapvető természet- és társadalomtudományi ismeretei alapján a rokon- és társtudományok térreleváns eredményeinek értelmezésére. Képes a földrajzi problémák felismerésére, megfogalmazására. Képes geográfiai elemzéseket végezni.</p> <p>attitűd: Törekszik a földrajztudományi elméletek, paradigmák, elvek minél teljesebb megismerésére. Együttműködő, kapcsolatteremtő attitűd jellemzi, a kommunikációs problémamegoldást részesíti előnyben. A megszerzett földrajzi ismeretei alkalmazásával törekszik a megfigyelhető földrajzi jelenségek minél alaposabb megismerésére, törvényszerűségeinek leírására, megmagyarázására. Nyitott a szakmai eszmecserére, a szakmai együttműködésre, törekszik arra, hogy feladatainak megoldása a munkatársak véleményének megismerésével, lehetőség szerint együttműködésben történjen.</p> <p>autonómia és felelősség: Alapvető elméleti és alkalmazott földrajzi és releváns környezettudományi szakmai kérdésekben önállóan, források felhasználásával hoz</p>	

döntéseket. Saját és beosztott munkatársai munkájának hatékonyságát, eredményességét, biztonságosságát reálisan, felelősséggel értékeli. Elvégzett szakmai munkájáért felelősséget vállal. Tisztában van a földrajzi tudományos kijelentések értékével, azok alkalmazhatóságával, korlátaival.

Tantárgy tematikus leírása:

1. Európa általános társadalom-és gazdaságföldrajzi jellemzőinek bemutatása. Az Európai Unió.

1-13 gyak. : Az országcsoportokhoz tartozó névanyag megismerése, munkatérképek teljesítése

2. Európa történeti földrajza a klasszikus civilizációktól a középkorig.

3. Európa történeti földrajza a IX.-XVIII. századig.

4. Európa országainak népessége, demográfiai helyzete.

5. Az európai urbanizáció általános jellemzői.

6. Európa mezőgazdasága 1. A primer szektort befolyásoló természeti környezet és az emberi tényező. Az agrárgazdálkodás típusai.

7. Európa mezőgazdasága 2. Az európai országok mezőgazdaságának jellemzői.

8. Európa mezőgazdasága 3. Az európai országok mezőgazdaságának jellemzői.

9. Európa mezőgazdasága 4. Az európai országok mezőgazdaságának jellemzői.

10. Európa ipara, terciér szektor 1. Az indusztralizáció jellemzői, szakaszai; kis-és közép vállalkozások (SME) szerepe Európában.

11. Európa ipara, terciér szektor 2. A hagyományos ipar; high-tech és szolgáltatások jellemzői.

12. Európa ipara, terciér szektor 3. Az európai országok iparának és terciér szektorának jellemzői.

13. Európa ipara, terciér szektor 4. Az európai országok iparának és terciér szektorának jellemzői.

14. Összefoglalás. Elővizsga lehetősége.

14. gyak: Pótzárthelyik teljesítése, PÓTLÁSOK

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokról a maximális hiányzás 3 alkalom lehet. Gyakorlatok során a munkatérképek sikeres teljesítése (minden héten), a megfelelt szint elérése, ami beleszámít, mint félévközi feladat teljesítés a vizsgajegybe 20%-ban. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), a gyakorlati feladat teljesítéséből (20%), valamint a félév végi vizsgajegyből (70%) tevődik össze. A vizsga során felmérésre kerül, hogy a hallgató képes logikus földrajzi állítások megfogalmazására, azok feltételeinek és az azokból levonható következtetések pontos megadására.

Értékelés:

100–85% jeles; 84–75% jó; 74–63% közepes; 62–51% elégséges; 50–0%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

Probáld Ferenc-Szabó Pál (szerk.): Európa regionális földrajza 2.; Társadalomföldrajz; ELTE Eötvös Kiadó Budapest 2007.

Dr. Kiss Éva: Az Európai Unió társadalomföldrajza; Holnap Kiadó Budapest 2003.

Garrett Nagle-Kris Spencer: Az Európai Unió földrajza. Regionális és gazdasági megközelítésben; Holnap Kiadó Budapest 1999.

Tózsá I. 2014: Regional Geography and Economy of the European Countries. Budapest, Textbook, 168 p.

Ajánlott irodalom:

Statisztikák: www.eurostat

www.cia.worldfactbook

<http://geolearn.fw.hu>

2. RÉSZLETES TEMATIKA

Dátum	Előadás
02.13.	Európa általános társadalom-és gazdaságföldrajzi jellemzőinek bemutatása. Az Európai Unió.
02.20.	Európa történeti földrajza a klasszikus civilizációktól a középkorig.
02.27.	Európa történeti földrajza a IX.-XVIII. századig.
03.06.	Európa országainak népessége, demográfiai helyzete. Az európai urbanizáció általános jellemzői.
03.13.	Európa mezőgazdasága 1.-2. A primer szektort befolyásoló természeti környezet és az emberi tényező.
03.20.	Európa mezőgazdasága 2. Az agrárgazdálkodás típusai.
03.27.	Európa mezőgazdasága 3. Az európai országok mezőgazdaságának jellemzői.
04.03.	Európa mezőgazdasága 4. Az európai országok mezőgazdaságának jellemzői.
04.10.	Oktatási szünet.
04.17.	Oktatási szünet.
04.24.	Európa ipara, terciér szektor 1. Az industrializáció jellemzői, szakaszai; kis- és középvállalkozások (SME) szerepe Európában.
05.01.	Munkaszünet.
05.08.	Európa ipara, terciér szektor 2.-3 A hagyományos ipar; high-tech és szolgáltatások jellemzői. Az európai országok iparának és terciér szektorának jellemzői.
05.15.	Európa ipara, terciér szektor 4. Az európai országok iparának és terciér szektorának jellemzői. Összefoglalás.

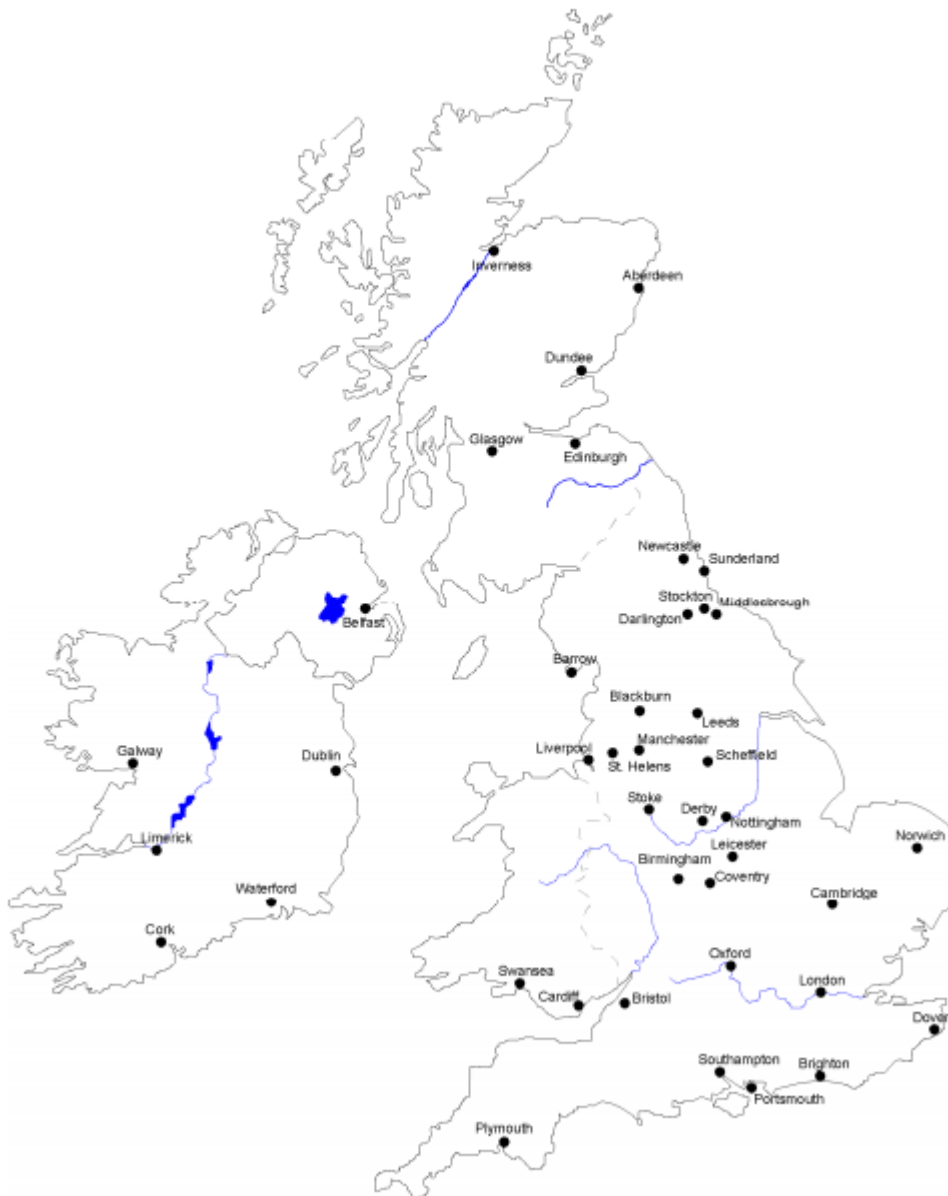
Dátum	Gyakorlat
02.12.	Benelux államok társadalomföldrajza
02.19.	Benelux vaktérkép, Egyesült Királyság és Írország társadalomföldrajza
02.26.	Egyesült Királyság és Írország vaktérkép, Franciaország társadalomföldrajza
03.05.	Franciaország vaktérkép, Németország társadalomföldrajza
03.12.	Németország vaktérkép, Ausztria és Svájc társadalomföldrajza
03.19.	Ausztria Svájc vaktérkép, Spanyolország és Portugália társadalomföldrajza
03.26.	Olaszország, Görögország vaktérkép, Skandinávia és Balti államok tr. földrajza
04.02.	Skandinávia és Balti államok vaktérkép, V4 országok társadalomföldrajza
04.09.	V4 országok vaktérkép, Románia társadalomföldrajza
04.16.	Románia vaktérkép, Balkán félsziget társadalomföldrajza
04.23.	Balkán vaktérkép, Törökország és Ciprus, társadalomföldrajza
05.30.	Törökország Ciprus vaktérkép, Moldova-Ukrajna-Fehéroroszország társadalomföldrajza
05.07.	Moldova-Ukrajna-Fehéroroszország vaktérkép
05.14.	pót vaktérképek megírása

3. GYAKORLATI FELADATOK

A félév során megismert országok társadalomföldrajzi névanyagából munkatérképeken teljesített feladat, ami a félév végi aláírás teljesítése is egyben.

Minta: http://foldrajz.uni-miskolc.hu/hallgato/segedlet/Europa_tarsadalomf_gyak.pdf

Egyesült Királyság és Írország

4. VIZSGAKÉRDÉSEK, ÍRÁSBELI ZÁRTHELYI DOLGOZAT

Európa földrajza 2. vizsgateszt

Beugró: Mutasson meg a félév során megismert névanyagból 10 várost a térképen, hibázni 1-et lehet!

1. feladat Európa a népek mozaikja, sorolja fel az öt embertani típust, ami jellemző a kontinensre (5 p):

- 1, alpi
- 2, dinári
- 3, kelet-balti
- 4, északi
- 5, mediterrán

2. FELADAT: Melyik európai országra jellemzők a táblázatban felsorolt termékek, jellegzetességek? (15 p)

Termék, jellegzetesség	Ország
Friss és a sűrített tej, valamint a sajt (edami, gouda, limburgi) exportja.	Hollandia
Európa legnagyobb juhtenyésztője.	Nagy-Britannia
Pezsgógyártás Champagne-ban jellemző.	Franciaország
A világ negyedik sörtermelője.	Németország, Belgium, Csehország
A szelídgesztenye helyenként egész erdőt alkot.	Spanyolország
Európai viszonylatban listavezető a rizstermelésben	Olaszország
Az egy főre jutó halfogásban és exportban első a világon	Izland
A mezőgazdaság az északi országok között a legkedvezőbb feltételekkel bír	Dánia
Legfőbb természeti erőforrás az ország 2/3-át borító erdő	Finnország
Az 1815-ös bécsi kongresszus elismerte az ország „örök semlegességét”.	Svájc
A Földközi-tengeri Baleár-szigetek az ország egyik leggazdagabb régiója, a terciér szektorban kiemelten fontos a turizmus.	Spanyolország
A textilipar ma is prosperál. Minőségi és divatárúk: Benetton, Fiorucci, Versace, Gucci, Valentino.	Olaszország
A vegyipar jelentős, a világ második gyógyszerexportálója (Novartis), bevételek alapján első a világon.	Svájc
A rövid, nagy esésű folyók erőművei pótolják az ásványi energiahordozók hiányát. A világon első az egy főre jutó áramfogyasztásban.	Norvégia
Világhírű ága a faiparnak a gyufagyártás, a világtermelés 30%-át tartják a kezükben.	Svédország

3. kérdés: Európa a modern nagyváros születésének helyszíne, írja le a három jellegzetes várostípust! (9 p)

3 jellegzetes várostípus

- Antik (utána népvándorlás, kora középkor)
- Feudális (feudalizmus válsága, agrárkrízis)
- Modern város

4. kérdés: Jellemezze Európa főbb agrárgazdálkodási típusait! (20 p)

1. Rénszarvastenyésztés

A zord éghajlatú sarkkörüli területek nem alkalmasak növénytermesztésre. A halászat és vadászat mellett a rénszarvastenyésztés a leggyakoribb a nyáron kivirágzó tundrán.

2. Erdőgazdálkodás: a hideg mérsékelt övben az erdőgazdálkodás, fakitermelés és a prémes állatok tenyésztése a legfontosabb. Télen itt tartják a rénszarvasokat, csak nyáron hajtják fel északabbra őket. Az erdők jobbára túlevelű fajokból állnak.

3. Szántóföldi földművelés: két alapvető típusa van. Az egyik az, ahol a növénytermesztésre helyeződik a hangsúly. Fő növénye az őszi búza. Másik típusa az, ahol a növénytermesztés legeltetéssel és erdőgazdálkodással párosul

4. Tejgazdálkodás: az óceáni éghajlatú területeken a tejtermelő állattartás a meghatározó. A tejtermelés a fő célja a havasi pásztorkodásnak (Ausztria) is.

5. Külterjes állattartás: leginkább a magasan fekvő területekhez kapcsolódik. A Skót-felföldön például, ahol a legtöbben juhot tartanak, a gyenge minőségű legelők miatt a gazdaságok területe kirívóan nagy. A juh és a kecske a leggyakoribb állata a kopár mészkőterületeknek (Görögország, Spanyolország).

6. Mediterrán gazdálkodás: a Földközi-tenger térségében levő országokban a mezőgazdasági termelékenységet számos tényező akadályozza (gyenge talaj, fejletlen közlekedés, kedvezőtlen éghajlati viszonyok).

7. Piacra termelő kertészkedés: a legtöbbször a nagyvárosok (London, Párizs) közelében fordul elő a forma.